

Ekstremværrapport

Hendelsen: NARVE

Dato: Torsdag 19 og fredag 20-01-2006

Rapportert av: Geir Bøyum og Jon Austerheim – VNN

1: Innledning:

I forkant av ekstremværet Narve bygget et kraftig høytrykk (1045-1055 hPa) seg opp over nordlige Sibir. Den 15. januar lå det på 60-70 grader øst. I sørkant av høytrykket var det meget kald luft (-30 til -40 grader) som ble flyttet vestover. I dagene som fulgte flyttet høytrykket seg vestover til området Kapp Kanin - Kolahalvøya.

I Norskehavet var det samtidig lavtrykksaktivitet (975-985 hPa) i området fra Island, via Jan Mayen mot Spitsbergen. Dette førte til en kraftig sørlig luftstrøm over Trøndelag og Nord-Norge, som vedvarte i 5-6 dager.

Tirsdag 17. januar nådde kaldluften Finnmark med vindøkning og temperaturfall til mellom -25 og -10 grader. De neste to dagene skjedde det samme i Troms, Nordland og Nord-Trøndelag.

2: Grunnlaget for utstedelse av ekstremvær varsel:

2.1: Kriterier som kom til anvendelse

Det første varselet ble sendt tirsdag 17. kl 13 (fase A) ut fra forventet søraustlig storm på strekningen fra Nord-Trøndelag til og med Vest-Finnmark.

Muligheten for spesielt kraftige vindkast ble nevnt: 30-45 m/s på utsatte steder. Samme kriterier ble anvendt senere, men vinden ble spesifisert til full eller sterk storm.

2.2: Prognoser

Prognosen fra ECMWF viste et meget kraftig søraustlig vindfelt allerede helgen før, og søndag ble formuleringen "kan hende storm" brukt for Nord-Norge i hele langtidsperioden. Mandag ble muligheten for ekstremvarsel drøftet mellom VA og VNN, men man valgte å vente til neste dag.

I fortsettelsen var både prognosene fra Hirlam20 og ECMWF i bra samsvar.

3: De involverte tjenestesteder

Meteorologisk institutt i Oslo, Bergen og Tromsø.

4: Varsler utstedt:

4.1: Fase A

VA01 (17.01 2006 kl. 1300)

Nord-Trøndelag, Nordland, Troms, Vest-Finnmark:

Torsdag og fredag ventes sørøst storm med vindkast på 30-45 m/s på utsatte steder.

4.2: Fase B

VN02 (18.01.2006 kl. 0930)

Torsdag:

Namdalen, Helgeland, Saltfjellet, Salten, Ofoten:

Fra natt til torsdag søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder, fra torsdag morgen sterk storm 30 m/s med vindkast på 35-40 m/s.

Lofoten, Vesterålen, Troms, Kyst- og fjordstrøkene i Vest-Finnmark:
Fra torsdag morgen søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder med vindkast 30-35 m/s.

Fredag:

Namdalen, Nordland, Troms, Kyst- og fjordstrøkene i Vest-Finnmark:
Søraustlig sterk storm 30 m/s utsatte steder med vindkast på 35-40 m/s.

VN03 (18.01 kl.1530) *Varslet graderer vinden for torsdag i Lofoten, Vesterålen og Troms ned til periodevis full storm, men med like sterke vindkast.*

Fredag:

Nordland:

Søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder, til dels sterk storm 30 m/s, vindkast på 35-45 m/s.

Troms:

Søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder, kan hende sterk storm 30 m/s, vindkast 35-45 m/s.

Kyst- og fjordstrøkene i Vest-Finnmark:

Sørlig full storm 25 m/s utsatte steder, kan hende sterk storm 30 m/s, vindkast på 35-45 m/s.

VN04 (18.01 kl.2130) og **VN05** (19.01 kl.0330) følger opp VN03.

4.3: Fase C

VN06 (19.01 kl.0930):

Torsdag:

Namdalen, Helgeland, Saltfjellet, Salten, Ofoten:

Søraustlig liten storm 22 m/s, full storm 25 m/s utsatte steder, vindkast på 30-35 m/s. I Namdalen til dels sterk storm 30 m/s.

Lofoten, Vesterålen, Troms:

Søraustlig liten storm 22 m/s utsatte steder, fra i ettermiddag til dels full storm 25 m/s, vindkast på 30-35 m/s.

Kyst- og fjordstrøkene i Vest-Finnmark:

Sørlig liten storm 22 m/s, fra i ettermiddag til dels full storm 25 m/s, vindkast på 30-35 m/s.

Fredag:

Namdalen og Nordland:

Søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder, til dels sterk storm 30 m/s i Namdalen, Helgeland, Saltfjellet og Salten. Vindkast på 35-45 m/s. Litt minkende vind fredag kveld.

Troms:

Søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder, vindkast på 30-35 m/s.

Kyst- og fjordstrøkene i Vest-Finnmark:

Søraustlig full storm 25 m/s utsatte steder, vindkast på 30-35 m/s.

VN07 (19.01 kl.1530), **VN08** (19.01 kl. 2100) og **VN09** (20.01 kl.0400) følger opp.

VN10 (20.01 kl.1000) *Varslet setter vindminkingen til tidlig fredag kveld for Namdalen, Helgeland og Saltfjellet, og graderer ned vinden i Salten til full storm 25 m/s, ellers uendret*

VN11 (20.01 kl.1700) *Varslet minker vinden utover kvelden, og gir melding om at dette trolig er siste varsel i fase C.*

4.4: Fase D

VN12 (20.01 kl.2200): Ekstremvarselet "Narve" avsluttes

5: Vurdering av vær-situasjonen

Nordland:

Onsdag blåste det sørøstlig liten storm flere steder i Nordland, bl.a. i Bodø. Vinden minket om kvelden. Torsdag kom vinden opp i sørøstlig full storm, først på bankene utenfor Nordland (Satellittmålte vinder fra Quik-Scat viste 50 kt.). Natt til fredag blåste det full storm også over land, bl.a. flere steder på innlandet. Både Saltdal og Fiplingvatn hadde full storm. Det var svært sterke vindkast (73 knop i Sandnessjøen og 71 knop i Brønnøysund). Vinden avtok fra fredag ettermiddag.

Troms:

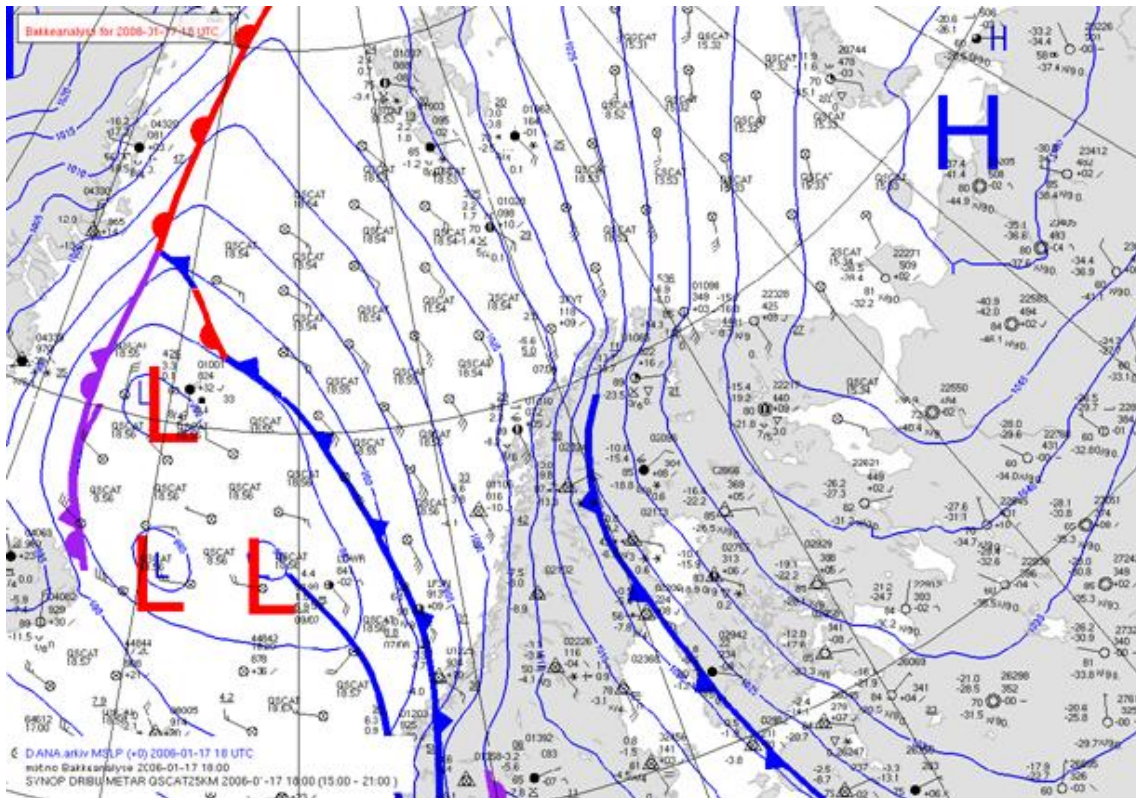
Vinden i Troms økte onsdag morgen til sørøstlig liten storm enkelte steder. Den lå på liten storm på det sterkeste fram til natt til fredag. Da økte vinden til full storm, også på innlandet. Sørkjosen hadde på det sterkeste 54 knop med vindkast på 75 knop. Vinden avtok fra tidlig fredag ettermiddag.

Finnmark:

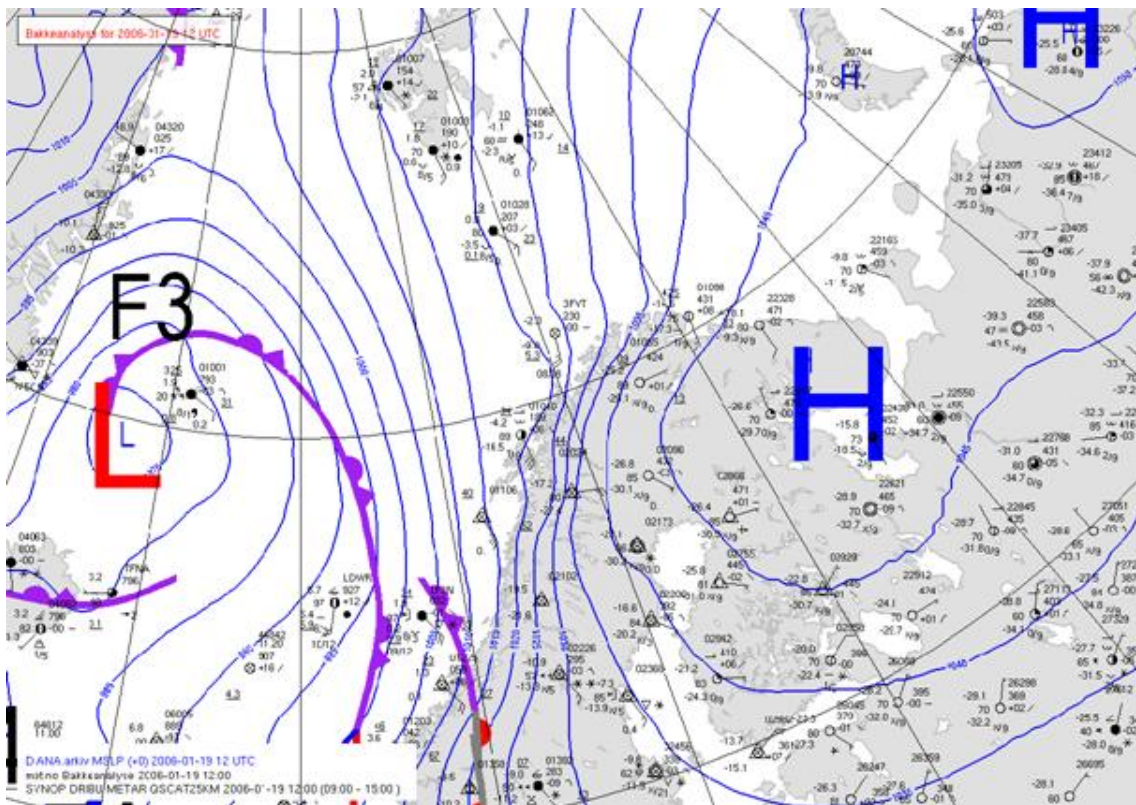
Finnmark fikk sterk vind allerede tirsdag, med sørøstlig full storm på Fruholmen og Båtsfjord, og liten storm flere andre steder i Vest-Finnmark. Vinden minket litt onsdag morgen, og kom ikke over liten storm på observasjonsstasjonene på land under selve ekstremvarselperioden, En kystvakt utenfor Hammerfest rapporterte sørlig full storm torsdag kveld. Det foreligger dessverre ingen observasjoner fra Fruholmen etter tirsdag. I høyere luftlag var det lite vind, fra FL180 og oppover var det sadelpunkt over Troms og Finnmark, men litt vind fra sør i Nordland. Nærmere bakken var det mer vind, og i 2000ft (925 hPa) var det sørlig vind, opp til 70-75 kt. Det svake vindfeltet i høyden førte til at lavtrykket i Norskehavet ble liggende i ro over lengre tid

Figurer : Analyser

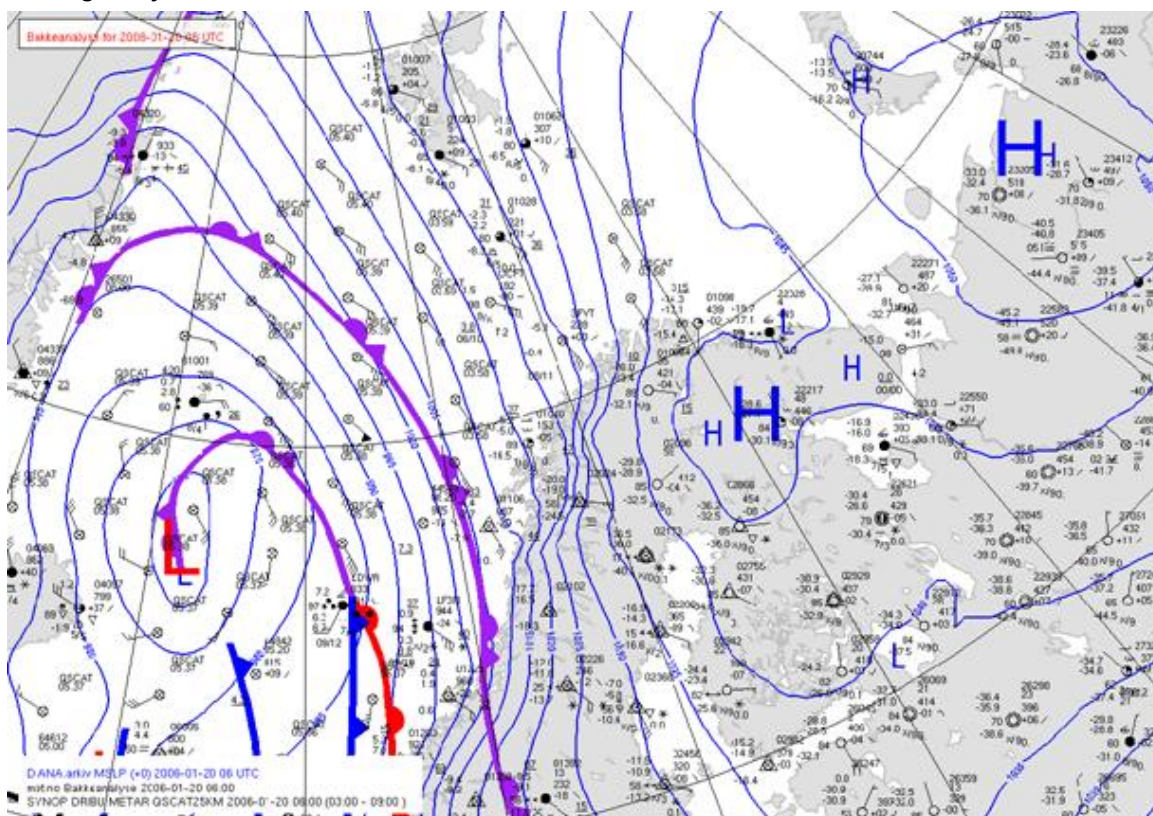
Tirsdag 17. januar 2006 18 UTC

Torsdag 19. januar kl 12 UTC:

Fredag 20. januar kl 06 UTC:

6: Observasjoner fra det aktuelle området

Tabell 6.1: Observasjoner fredag 20. januar: (Torsdag 19. var vinden stort sett svakere)

Kl. 12 UTC

Full storm:

Brønnøysund: SE 51KT, G71KT (en av rullebanene)
Sklinna: SE 50KT, maks middel: 53KT, G63KT
Saltdal: SE 45KT, maks middel 52KT
Fiplingvatn: SE 45KT, maks middel 52KT
Sørkjosen: SE 50KT, maks middel 50KT, G72KT

Liten storm:

Vega – Vallsjø: SE 35KT, maks middel 45KT
Myken: SE 40KT, maks middel 44KT, G68KT
Helligvær: SE 35KT, maks middel 43 KT, G55KT
Hekkingen: SE 40KT, maks middel 43KT, G50KT
Nordstraum/Kvænangen: SE 35KT, maks middel 44KT
Hasvik: SE 35KT, maks middel 42KT, G53KT

Kl. 15 UTC

Full storm:

Sklinna: SE 45KT, maks middel 52KT
Sørkjosen: SE 40 KT, maks middel 50KT

Liten storm:

Myken: SE 40KT, maks middel 42KT
Helligvær: SE 40KT, maks middel 41KT
Hekkingen: SE 40 KT, maks middel 42KT

Kl. 18 UTC

Liten storm:

Sklinna: SE 45KT, maks middel 52, G64KT
Vega Vallsjø: SE 35KT, maks middel 41KT
Fiplingvatn: SE 45KT, maks middel 52KT
Saltdal: SE 35KT, maks middel 44KT
Helligvær: SE30KT, maks middel 41KT
Myken: SE35KT, maks middel 42 KT
Hekkingen: SE 40KT, maks middel 46KT
Sørkjosen: SE 30KT, maks middel 50, G66KT

Stokka hadde ikke middelvind over stiv kuling, men vindkast på 73 knop.

Noen uoffisielle observasjoner tidlig fredag:

Skipperen på fergen Sigrid som trafikkerer sambandet Løkta-Dønna-Sandnessjøen har målt kast på 100 knop på vindmåleren ifølge Helgelands Blad.

Vegvesenet målte 40 m/s med håndholdt anemometer et lite stykke ut på Skjomenbrua. Dette er antageligvis vindkastverdier. (Samtale med vakthavende)

7: Skader

Det ble registrert et meget stort antall materielle skader i løpet av stormen, men det ser ikke ut til å ha vært alvorlige personskader.

Områdene hvor de fleste rapportene kommer fra er Nordland fra Narvik og sørover (ikke Lofoten), deler av Nord-Troms (særlig Kåfjord, Nordreisa, Kvæningen og Skjervøy), samt ytre deler av Vest-Finnmark (Hammerfest, Havøysund).

Skadene dreier seg om avblåste tak, ødelagte fjøs – garasjer og naust, fortøyde småbåter som sank pga nedising, problemer med strømnettet, evakuering av Statoil-anlegget på Melkøya, ødelagte oppdrettsanlegg m.m.

Fra NTB, 25.1: *"Stormen Narve gjorde betydelig mer skade enn hva forsikringsbransjen først anslo. Hittil har kundene meldt fra om rundt 1.250 bygningsskader og nesten 200 skader på båter og biler. Dette er betydelig over prognosen fra søndag kveld. Det er fortsatt ikke mulig å si noe sikkert om hva de totale erstatningene til slutt vil ende på. Så langt er de imidlertid estimert til mellom 60 og 80 millioner kroner, sier informasjonssjef Stein Haakonsen i Finansnæringens Hovedorganisasjon. Han anslår at hver enkelt bygningsskade i gjennomsnitt koster rundt 45.000 kroner. Anslagene er foreløpige, for ennå meldes det inn skader til forsikringsselskapene. Skadene er spredt over et stort*

område, fra Midt-Norge til Finnmark. Godt over halvparten av skadene har inntruffet i Nordland fylke.”

Til sammenlikning: Skadene etter Tora i 2000 kostet 250 millioner kroner og stormskadene etter Frode i 1996 kostet 180 millioner.

Enkelteksempler:

På Skjomen-brua sør for Narvik ble det målt 40 m/s fredag ettermiddag. (Brua selvsagt stengt).

Store ødeleggelse på Mjelde (nord for Bodø). Nærmest samtlige hus har fått skader og området blir betegnet som et katastrofeområde.

Aldersund kirke i Lurøy har fått store skader, grunnmur og konstruksjon skadet.

Fra Rana Blad, intervju med nettsjefen i Helgeland Kraft:

” Vinterstormen Narve skapte med sin spesielle retning og lange varighet større problemer enn de vanlige vinterstormene fra sørvest og vest bruker å gjøre.

Narve er den stormen som har voldt selskapet størst skade noe gang.”

Oppdrettsanlegget Sjølaks AS ved Skorpa i Kvænangen ble iset ned av høy sjø og lave temperaturer, og to av de seks merdene knakk opp og sank. Anslagsvis 175000 laks rømte.

Fig. 7.1: Redskapshus et sted på Helgeland

8: Ressursbruk ved VNN

Det var en ekstra meteorolog ved VNN fra onsdag morgen til og med fredag kveld. Særlig på formiddagen var det omtrent kontinuerlig telefonhenvendelser og intervjuer som denne vekten tok seg av.

9: Vannstand

Ikke aktuelt.

10: Registrerte interne problemer ved behandlingen av hendelsen.

Ingen.

11: Tilbakemeldinger

I svar på henvendelse Vervarslinga for Nord-Norge svarer Fylkesmannen i Finnmark at: *"Ekstremvarselet nådde fram dit det skulle. Media ble tidlig oppmerksomme på ekstremvarselet og laget mye omtale om den kommende stormen, i tillegg er vært populært stoff blant leserne. Viktige instanser som Politiet, HRS og Sivilforsvaret fikk satt i gang nødvendige tiltak på forhånd. Det etterlyses imidlertid en større vektlegging på de lave temperaturene kombinert med sterk vind, som kan føre til forfrysningsskader og nedising av skip/fartøyer. Det etterlyses også et informasjonsvarsel før det konkrete ekstremvarselet."*

Kommentar: Varselet om lave temperaturer og fare for ising på fartøy ble sendt ut i værmeldingene fra tirsdag, dvs. rett før den sterkeste kulda satte inn. Det ble varslet storm i langtidsvarselet fra søndag.

Fra andre av mottakerne kom det tilbakemelding om at varslet var vurdert som nødvendig og at rutine rundt hadde fungert som de skulle.

12: Oppsummering/Konklusjon

Kriteriene om full storm inn over land var oppfylt for Nordland og Troms. I Finnmark er det bare kystvakten i fjordene rundt Hammerfest som rapporterer full storm. Det var registrert minst like sterke vinder i indre strøk som ute ved kysten, noe også skaderapportene tyder på. Dette var trolig det første ekstremvarselet Vervarslinga for Nord-Norge har sendt for fralandsvind (Vervarslinga på Vestlandet har tidligere sendt ekstremvarsel for fralandsvind i Trøndelag), og den oppførte seg annerledes enn pålandsvind ved at:

1. Vinden ga svært sterke vindkast.
2. Vinden varierte lokalt.
3. Vinden traff steder pålandsvind vanligvis ikke tar.
4. Vinden var langvarig (minst liten storm i 5-6 dager) pga. stabilt høytrykk over Nordvest-Russland og bortimot stasjonært lavtrykk i Norskehavet som presset mot høytrykk. Mao. ingen lavtrykkspassasje.
5. I denne situasjonen ble det også etter hvert svært lave temperaturer, som bl.a. førte til fare for forfrysningsskader, ising på fartøy, særlig i Finnmark, og frosne vannrør pga. barmark.

Stormen slo denne gang til på områder som ligger utsatt til for sørøstlige vinder, mange av disse stedene ligger i indre strøk.

I Nordland var varselet berettiget for størsteparten av fylket, bortsett fra for Vesterålen der det ikke er registrert større skader eller store vindstyrker. I Lofoten ble det heller ikke registrert ekstremvind, men noen telefonrapporter samt reportasje fra Mortsund på Nordnytt tyder på at det likevel har vært ekstreme vindkast der. I Lofoten er det et kjent fenomen at vinden lokalt kan bli svært sterk på sørøstlig retning, for eksempel gjennom en del av sundene og som fallvinder bak fjellene, men ingen av Meteorologisk Instituttets observasjonsstasjoner fanger slik vind godt opp. Ellers var det et relativt stort skadeomfang i Nordland.

I Troms var det områder som Kvæningen, Nordreisa, Kåfjord og Altevann som ble mest berørt, og ekstremvarselet var berettiget.

Finnmark fikk sterk vind allerede to dager før ekstremvarselet begynte å gjelde. En kystvaktbåt meldte om 55 knop fra sør i Sørøysundet torsdag ettermiddag, ellers var det ingen registreringer på ekstrem vind. Likevel antar vi det kan ha vært ekstrem vind lengst vest i Finnmark, ut fra ekstremvindregistreringer lengst nord i Troms, samt ut fra det generelle vindfeltet. Ikke stort skadeomfang i Finnmark.

Konklusjonen er at ekstremvarselet var berettiget for Nordland, Troms og sannsynligvis også for Vest-Finnmark.

